

<https://doi.org/10.33731/42021.243116>

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА ОСНОВНІ ПРАВА НА СВОБОДУ ІНФОРМАЦІЇ, ПРЕСИ: СУДОВА ПРАКТИКА ЄС

Валентина Троцька,
завідувачка сектору суміжних прав відділу
авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0002-7579-1877

У статті висвітлено питання практичного застосування норм законодавства, що перебувають на перетині двох прав: авторського права та права на свободу інформації, преси. Здійснено аналіз судових рішень справ *Spiegel Online GmbH v. Volker Besc* тощо, які розглядалися судами Німеччини, а також Європейським судом (рішення від 29 липня 2019 року). Детально досліджено роз'яснення суду щодо застосування норм європейського та німецького законодавства про авторське право в частині винятків та обмежень цих прав з інформаційною метою. Проаналізовано рекомендації Європейського суду про допустимість вільного цитування за допомогою гіперпосилання. Здійснено порівняння норм європейського, німецького та українського законодавства у сфері авторського права в контексті обмежень майнових авторських прав, спрямованих на недопущення бар'єрів у свободі інформації, що висвітлюється ЗМІ.

Ключові слова: авторське право, свобода інформації, ЗМІ, винятки та обмеження прав, вільне використання творів з інформаційною метою, цитування, гіперпосилання

Питання безперешкодного використання ЗМІ та поширення в мережі Інтернет інформації, втіленої у творах, охоронюваних авторським правом, часто стає предметом захисту прав. Суди, розглядаючи справи, звертають увагу на неприпустимість створення бар'єрів у діяльності ЗМІ та, водночас, на дотримання норм авторського права. Загалом використання творів може здійснюватися лише з дозволу суб'єктів авторського права. Однак, у законодавстві про авторське право передбачені винятки, до яких належить вільне (бездоговірне та безкоштовне) використання творів з інформаційною метою. Для ЗМІ таке використання є вільним, а для суб'єктів авторського права — обмеженням їхніх майнових прав. Будь-яке обмеження

прав встановлюється законом та потребує чіткої регламентації умов, при дотриманні яких допускається таке обмеження. Проте, умови у міжнародному та в регіональному законодавстві є неоднозначними, а норми законів різних країн подекуди відрізняються, що створює правову невизначеність при їх застосуванні на практиці. До того ж розвиток цифрового середовища впливає на відносини, не врегульовані наразі законодавством. За таких обставин перед судами постає непросте завдання — забезпечити справедливий баланс між основним правом на свободу інформації, преси та авторським правом. Вирішити це питання намагалися, зокрема, при ухваленні судових рішень у справах *Spiegel Online GmbH v. Volker Besc* [1],

Funke Medien NRW GmbH v Bundesrepublik Deutschland [2]. Спори розглядалися як судами Німеччини, так і Європейським судом (далі — Суд ЄС). Ознайомлення із судовими рішеннями буде корисним для суддів, адвокатів, юристів, науковців та інших зацікавлених осіб.

Наведені судові рішення аналізувались у роботах таких іноземних авторів як: Bernd Justin, Guibault L., Johan Callewaert, Giulia Priora, Miryam Boston, Paul Torremans та інші. Ґрунтовні дослідження матеріалів цих справ вітчизняними науковцями наразі нам не відомі, тому існує потреба проаналізувати ключові питання, відповіді на які надано в судових рішеннях.

Метою цієї роботи є аналіз судових рішень, висвітлення аспектів практичного застосування норм європейського законодавства, що перебувають на перетині двох прав: права на свободу інформації, преси та авторського права.

Згідно з матеріалами справи *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck* встановлено таке. Фолькер Бек (Volker Beck) — політик, депутат парламенту Німеччини з 1994 по 2016 рік. У 1988 році видавництво опублікувало в книжці його статтю. У ній автор висловлював позицію часткової декриміналізації ненасильницьких сексуальних дій дорослих з неповнолітніми. Окремі думки, зазначені в статті, викликали неоднозначне ставлення до Фолькера Бека як політика. У 2013 році, напередодні чергових виборів до парламенту Німеччини, архівний рукопис статті передали її авторові. Він надіслав рукопис кільком видавцям новин, зазначивши, що заголовок і текст змінено видавництвом під час публікації без дозволу, а його позиція відрізняється від оприлюдненої в статті. У відповідь на це журнал SPIEGEL опублікував допис під назвою «Зелені: Фолькер Бек обдурив громадськість щодо статті про педофілію» («Grüne: Volker Beck täuschte Öffentlichkeit über Pädophilie-Text»), наголосивши, що автор своїми заявами вводить в оману громадськість. Після цього Фолькер Бек розмістив на власному веб-

сайті рукопис і опублікований текст статті, додавши таке: публікація «цього тексту є несанкціонованою та спотворена редакцією видавця на власний розсуд щодо заголовка та основного тексту». У свою чергу, журнал новин SPIEGEL ONLINE опублікував на власному веб-сайті статтю, у якій розкритикував заяви Фолькера Бека і як аргумент надав доступ до рукопису та опублікованої статті для завантаження через гіперпосилання. Фолькер Бек (Позивач) звернувся до суду для вирішення спору з вимогою до SPIEGEL ONLINE (Відповідача) відшкодувати завдані збитки за використання статті. Такі дії, на думку Позивача, порушували його авторські права. Натомість Відповідач стверджував, що не порушував таких прав, оскільки мав право вільно, тобто без дозволу автора, використовувати твір. Його дії підпадають під винятки та обмеження в авторському праві, пов'язані з повідомленням інформації про поточні події (§ 50 Закону Німеччини «Про авторське право і суміжні права»), а гіперпосилання на публікації є цитуванням твору (§ 51 цього закону).

Суд першої інстанції задовольнив позов Фолькера Бека. В апеляційній інстанції суд повернув рішення до попередньої інстанції. Суд Німеччини призупинив провадження та звернувся до Суду ЄС з метою отримання роз'яснення питань, які порушувалися в цій справі. Після отримання висновку Суду ЄС від 29 липня 2019 року суд Німеччини скасував попереднє та виніс остаточне рішення 30 квітня 2020 року (далі — Рішення) [3].

Зупинимось на ключових питаннях, розглянутих судами при ухваленні рішення у справі.

Чи було використання твору повідомленням про поточні події?

Відповідно до § 50 Закону Німеччини «Про авторське право і суміжні права» [4] дозволяється вільне використання творів для цілей повідомлення про поточні події шляхом трансляції по радіо, телебаченню, або за допомогою подібних

технічних засобів, у газетах, журналах та інших періодичних виданнях чи інших друкованих виданнях, або інших носіях інформації, присвячених переважно відображенню поточних подій дня в кінофільмі, відтворення, розповідження та доведення до загального відома публіки творів, сприйняття яких можливо в ході цих подій, в обсязі, виправданому ціллю повідомлення. Як бачимо, однією з умов вільного використання твору з інформаційною метою є те, що повідомлення має стосуватися саме «поточних подій». Проте, ні в законі Німеччини, ні в Директивах ЄС не надається роз'яснення цього поняття.

Суд ЄС пояснив, що під терміном «повідомлення про поточні події» варто розуміти дії з надання інформації про будь-яку подію, що становить інформаційний інтерес для громадськості на момент публікації. Аналізуючи матеріали справи, Суд ЄС зробив акцент на актуальності статті, опублікованій у журналі SPIEGEL ONLINE. У ній висвітлено останні новини, пов'язані з рукописом та реакцією автора на статтю цього журналу. Інформація, зазначена в ній, була своєчасною, оскільки стосувалася зацікавленості громадськості в отриманні достовірних підтверджень чесності кандидата, що балотувався на парламентських виборах. Цікаво, що факт опублікування статті багато років тому (у 1988 р.) не вплинув на визнання новин поточними.

Додатково варто зазначити, що Європейський суд з прав людини неодноразово вказував, що повідомлення новин, засноване на інтерв'ю або відтворенні висловлювань інших осіб, відредагованих чи ні, є одним з найбільш важливих засобів, який може відігравати важливу роль «сторожового пса суспільства»¹. Наприклад, у рішенні судової справи «Газета «Україна-центр» проти України» [5]

суд зазначив, що варто розрізняти ситуації, коли такі висловлювання належали журналісту і коли були цитатою висловлювання іншої особи, оскільки покарання журналіста за участь у розповідженні висловлювань інших осіб суттєво заважатиме пресі сприяти обговоренню питань суспільного значення та не повинно розглядатись, якщо для іншого немає винятково вагомих причин².

Що є цитуванням твору?

Суд ЄС надав роз'яснення застосування п. «ф» статті 5 (3) Директиви Європейського Парламенту та Ради про гармонізацію деяких аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві (далі — Директива ЄС) [6], згідно з яким держави-учасниці ЄС можуть передбачати винятки та обмеження прав у випадку цитування для таких цілей як критика або рецензія за умови, що вони стосуються твору або іншого об'єкта, до якого вже було правомірно надано доступ публіці, та, якщо це можливо, із зазначенням джерела, у тому числі імені автора, якщо їх використання відповідає добросовісній практиці, а також у межах, необхідних для конкретної мети. Однак, у Директиві ЄС та законах держав-учасниць не надається визначення поняття «цитування». У судовій справі *Funke Medien NRW GmbH v Bundesrepublik* [2] Суд ЄС вказав, що «...обмеження, передбачені в Директиві ЄС, навмисно детально не визначені, а встановлені лише мінімальні умови для їх застосування, Держави-учасниці мають самостійно визначити ці детальні умови, в межах, встановлених положенням» цієї Директиви ЄС (п. 41 судового рішення).

Відповідно до § 51 Закону Німеччини «Про авторське право і суміжні права» допускається відтворення, поширення та доведення для загального відома опублікованого твору з метою

¹ Наприклад, рішення у справі «The Observer and The Guardian v. the United Kingdom» від 26 листопада 1991 року.

² Наприклад, рішення у справах: «Pedersen and Baadsgaard v. Denmark» від 22 грудня 2008 р.; «Thorgeir Thorgeirson v. Iceland» від 25 червня 1992 р.; «Jersild v. Denmark» від 23 вересня 1994 року.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

цитування, якщо використання в такому обсязі виправдано конкретною метою. Допускається, зокрема у випадку, якщо: 1) окремі твори після публікації включаються в самостійний науковий твір для розкриття змісту; 2) уривки твору після публікації включаються в самостійний літературний твір; 3) окремі фрагменти оприлюдненого музичного твору включаються в самостійний музичний твір, окрім використання музичного твору, у якому мелодія впізнаваного твору береться і використовується як основа для нового твору (§ 24 цього закону).

Отже, умовами вільного використання твору є:

- 1) використання цитованого твору вже оприлюдненого (опублікованого);
- 2) використання в обсязі, виправданому конкретною метою цитування;
- 3) використання цитованого твору в науковому творі з метою розкриття змісту;
- 4) використання уривків твору в літературному чи музичному творах, окрім як основа для нового твору.

Як у наведеній статті Директиви ЄС, так і в Законі Німеччини умови щодо використання повної версії літературного твору в якості цитати з інформаційною метою, а тим паче шляхом доступу до нього через гіперпосилання не передбачені. Тому судді мали вирішити спір з огляду на особливість порушеної справи. Суд ЄС запропонував розглядати спір, керуючись нормами Директиви ЄС та національного законодавства, з урахуванням такого роз'яснення.

Суттєва особливість цитування полягає в тому, що твір повністю чи уривок з нього застосовується користувачем, який не є його автором, для ілюстрування твердження, обстоювання думок або порівняння між цим твором і твердженнями користувача (п. 78 Рішення). Для того щоб використання твору підпадало під винятки та обмеження в авторському праві, користувач повинен обов'язково встановити прямий і тісний зв'язок між цитованим твором і його власними

роздумами, тим самим дозволяючи проводити інтелектуальне порівняння з роботою іншого, зокрема, з метою критики або перегляду. З цього слідує, що використання цитованого твору повинно бути другорядним стосовно тверджень користувача у його роботі. Цитування твору не може бути настільки широким, щоб створювати конфлікт зі звичайним використанням твору чи його тематики або безпідставно обмежувати законні інтереси суб'єкта авторського права (п. 79 Рішення).

Однією з умов вільного цитування твору є те, що воно повинно здійснюватися «відповідно до добросовісної практики та в обсязі, який відповідає конкретній меті» («in accordance with fair practice, and to the extent required by the specific purpose»), беручи до уваги законодавчий контекст [7].

Використання рукопису і статті для цілей цитування допускається як вільне в обсязі, що не виходить за рамки необхідного для досягнення інформаційної мети (п. 83 Рішення). В іншій справі *Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas v. Ralf Hütter, Florian Schneider Esleben* [7] Судом ЄС наголошено, що поняття «цитування» не поширюється на ситуацію, коли неможливо ідентифікувати цитований твір. Так, згідно з матеріалами цієї справи Ралф Хюттер (Ralf Hütter) стверджував, що Пелхам (Pelham GmbH) скопіював 2 секунди ритмової послідовності з пісні «Metall auf Metall» і використав цей уривок у пісні «Nur mir». Проте, Суд ЄС вказав, що обсяг використовуваного твору занадто малий, щоб його ідентифікувати в новому творі. На відміну від цієї справи, особливість справи *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck* полягала в тому, що цитування здійснювалося на ідентифікований текст, а не уривок твору.

Вільне цитування творів допускається також за умови, що твір або частина твору стали «законно доступними публіці». Згідно з поясненнями Суду ЄС законним є доступ до твору за наявності дозволу суб'єкта авторського права чи

на основі позадоговірних ліцензій або офіційних дозволів, визначених законом (non-contractual licence or statutory authorisation) (п. 89 Рішення). Суд ЄС рекомендував національному суду з'ясувати, чи мало право видавництво внести відповідні зміни під час первинної публікації статті у книжці (звичайно, якщо суд визнає, а сторона спору доведе, що зміни все ж таки були). Якщо ні, то потрібно встановити, що за відсутності дозволу суб'єкта авторського права стаття в тому вигляді, у якому вона опублікована в книжці, не була законно доступною для публіки.

Суд Німеччини дослідив обставини справи та встановив, що рукопис і стаття відтворені автором — Фолькером Беком на його веб-сайті, а відтак твір був законно доступний для громадськості. Зважаючи на те що згідно з заявами автора видавництвом були внесені зміни до статті, суду потрібно було дослідити, а стороні спору довести, що рукопис і стаття використані відповідно до добросовісної практики та в обсязі, що відповідає конкретній меті цитування. Особливість цієї справи полягала в тому, що SPIEGEL ONLINE не відтворював цитату з рукопису і статті на власному веб-сайті, а надавав доступ до них за допомогою гіперпосилання.

Чи вважається гіперпосилання на твір його цитуванням?

Суд ЄС зазначив, що формулювання положення п. «d» статті 5 (3) Директиви ЄС не вимагають, щоб цитований твір був нерозривно інтегрований шляхом вставки або відтворення у примітках, наприклад на тему, стосовно якої здійснюється таке посилання. Доступ до рукопису і статті, що зберігались у форма-

ті PDF, можна було отримати за електронним посиланням «Завантажити PDF». Перехід будь-яких осіб до твору за допомогою гіперпосилання слугувало доказом висловлювань і давало можливість читачеві зрозуміти позицію автора за допомогою самостійного порівняння текстів. Відтак суд дійшов висновку, що цитування може бути здійснено, зокрема, й шляхом гіперпосилання на цитований твір (п. 80 Рішення).

З огляду на вищенаведений § 51 Закону Німеччини «Про авторське право і суміжні права» цитування розуміється як використання уривка з літературного твору. У цій справі суд зазначив, що допускається вільне цитування шляхом гіперпосилання на повні тексти літературного твору. Роз'яснення Судом ЄС положень закону, що наразі не враховують можливості використання творів у цифровому середовищі, є цікавим для судової практики розгляду подібних спорів.

Варто також зазначити, що Суд ЄС неодноразово вказував, що гіперпосилання сприяють належному функціонуванню мережі Інтернет, яка має особливе значення для свободи вираження поглядів та інформації, закріпленої в статті 11 Хартії основоположних прав Європейського Союзу (далі — Хартія ЄС) [8], а також для обміну поглядами та інформацією у цифровій мережі, що характеризується наявністю великих обсягів інформації.³

Як знайти баланс між авторським правом та основними правами на свободу інформації, преси?

Суд ЄС здійснив аналіз відповідності дій з використання твору, керуючись нормами Основного закону Німеччини (§ 1 ст. 5⁴, абз. 1 ст. 14⁵). Наголосив на

³ Наприклад, рішення Суду ЄС GS Media v. Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, C 160/15 від 8 вересня 2016 р. paragraph 45; Land Nordrhein-Westfalen v. Dirk Renckhoff, C 161/17 від 7 серпня 2018 р., paragraph 40.

⁴ Стаття 5 (1) Основного закону Німеччини. Кожен має право вільно висловлювати і поширювати свою думку усно, письмово і за допомогою зображення, а також безперешкодно отримувати інформацію із загальнодоступних джерел. Гарантуються свобода преси і свобода передачі інформації за допомогою радіо та кіно.

⁵ Стаття 14 (1) Основного закону Німеччини. Власність і право спадкування гарантуються. Їх зміст і межі визначаються законами.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

важливості захисту суспільних інтересів у вільному доступі до інформації. Акцентував увагу на тому, що не припустимо створювати бар'єри в діяльності ЗМІ. Пояснив, що відтворення вже опублікованого твору з метою інформування громадськості про поточні події не повинно потребувати попередньої згоди суб'єкта авторського права. Репортери та видавці новин можуть відтворювати та надавати доступ до будь-якого охоронюваного контенту, що є актуальним для громадськості на момент публікації. Однак, потрібно зважати на вищенаведені умови, за дотримання яких допускається вільне використання (цитування) творів ЗМІ. Суд також акцентував увагу на дотриманні триступеневого тесту⁶, зокрема такі дії не повинні завдавати шкоди економічним інтересам суб'єкта авторського права.

Суд ЄС надав такі рекомендації.

Шукаючи рівновагу між виключними правами суб'єкта авторського права, з одного боку, та з іншого — правами користувачів твору, національний суд повинен враховувати всі обставини справи, спираючись на основні права, закріплені у Хартії ЄС, та норми законодавства про авторське право. Керуючись наведеним, суд Німеччини виніс рішення, що в порушеній справі основне право на свободу інформації та свободу преси, передбачене в статті 11 Хартії ЄС⁷, а також в Основному законі Німеччини, переважає над правом суб'єкта авторського права на твори. Дії SPIEGEL ONLINE дали змогу громадсь-

кості формувати власні висновки про політичні погляди кандидата в депутати, а використання твору не завдало шкоди економічним інтересам суб'єкта авторського права. Відтак виключні майнові права автора не порушені.

Додатково варто згадати справу *Funke Medien NRW GmbH v Bundesrepublik Deutschland* [2], у якій також розглядалися подібні питання забезпечення справедливого балансу між авторським правом та основними правами на свободу інформації, преси. Компанія «Funke Medien» управляє веб-сайтом німецької щоденної газети «Westdeutsche Allgemeine Zeitung», на якому розмістили частини урядових звітів під назвою «Афганські папери» («Afghanistan Papers») про військовий стан Федеральних збройних сил Німеччини за кордоном та про події в місцях дислокації. При цьому до звітів журналісти додали вступну частину та коментарі. Німецький уряд подав позов проти компанії, стверджуючи, що такі документи охороняються авторським правом, а тому розміщення їх у мережі Інтернет без дозволу правовласника є порушенням цих прав. Компанія ж доводила, що дії з розміщення документів підпадають під обмеження в авторському праві, пов'язані з повідомленням про поточні події. Заборона ж опублікування є порушенням основних прав на вільний доступ до інформації, перешкоджає діяльності ЗМІ. Питання досягнення справедливого балансу було покладено на національний суд⁸.

⁶ Винятки та обмеження ... необхідно застосовувати лише в окремих особливих випадках, які не суперечать звичайному використанню твору або іншого об'єкта і не завдають необґрунтованої шкоди законним інтересам правоволодільця (ст. 5 (5) Директиви ЄС).

⁷ Стаття 11. Свобода вираження поглядів та свобода інформації.

1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. 2. Слід поважати свободу та плюралізм засобів масової інформації.

⁸ У п. 59 рішення у справі *Funke Medien NRW GmbH v. Bundesrepublik* зазначено, що державам-учасницям, транспонуючи винятки та обмеження, зазначені у статті 5 (2) та (3) Директиви 2001/29/ЄС, варто забезпечити, щоб вони поклалися на наведене тлумачення цієї Директиви ЄС, що дає змогу досягти справедливого балансу між різними основними правами, що охороняються правовим порядком ЄС (рішення від 27 березня 2014 р., UPC Telekabel Wien. С — 314/12, EU: С: 2014: 192, пункт 46; від 18 жовтня 2018 р., Bastei Lübbe, С -149/17, EU: С: 2018: 841, параграф 45).

Якщо уявити, що подібна судова справа розглядається в Україні відповідно до національного законодавства у сфері авторського права, то можна й спрогнозувати, яким буде прийняте рішення.

Відповідно до статті 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права» без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), проте з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

- використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, у тому числі цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються...;
- відтворення у пресі, публічне виконання чи публічне сповіщення попередньо опублікованих у газетах або журналах статей з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань чи публічно сповіщених творів такого ж характеру у випадках, коли право на таке відтворення, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення спеціально не заборонено автором.

По-перше, допускається вільне використання уривків з опублікованих творів, а не повної версії твору. Наведене додатково підтверджується визначенням терміну «цитата», передбаченим у статті 1 вказаного закону. Цитата — порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляд іншого автора в автентичному формулюванні.

По-друге, допускається вільне цитування статей з газет і журналів, якщо воно зумовлене інформаційним характе-

ром твору, до якого цитати включаються, проте у формі оглядів преси.

По-третє, допускається вільне відтворення у пресі опублікованих у газетах або журналах статей з поточних питань, однак за умови, що право на таке відтворення спеціально не заборонено автором. При цьому не передбачено, у якій формі та на якому етапі може бути здійснена заборона автором відтворення твору: до моменту відтворення чи після нього. Виникають також правові питання щодо застосування спеціального права автора на заборону відтворення. Згідно з наведеною нормою автор може заборонити відтворювати твір навіть у тих випадках, коли таке використання здійснюється з метою повідомлення про поточні події з інформаційною метою, тобто є вільним. При цьому не вказано, за яких умов автор може висловлювати відповідну заборону. Отже, права автора можуть переважати над основними правами на свободу інформації та преси.

З огляду на наведене можемо припустити, що в разі виникнення в нашій державі судового спору, подібного до розглянутих у Суді ЄС та Німеччини, суди, керуючись нормами Закону України «Про авторське право і суміжні права», у пошуку балансу між основними правами на свободу інформації, преси та авторським правом могли б надати перевагу останньому, якби суб'єкти авторського права довели, що ЗМІ не дотримали умови вільного використання творів, а тим паче автор скористався спеціальним правом на заборону використання твору.

Висновки. Як засвідчує аналіз судових справ *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck ma Funke Medien NRW GmbH v. Bundesrepublik Deutschland* та інших, національним судам у разі виникнення спорів, вирішення яких потребує застосування норм законодавства, що перебувають на перетині двох прав, — права на свободу інформації, преси та авторського права, — варто приділити увагу забезпеченню справедливого балансу між цими правами.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Вирішуючи подібні спори, залежно від обставин конкретної справи, доцільно сторонам довести, а суду: враховувати характер інформації; вирішити питання, чи є інформація повідомленням про поточні події, навіть у тих випадках, коли подія відбулася значно раніше, проте на момент спору становить відповідний суспільний інтерес; встановити

мету та обсяг цитування твору, а також те, чи не виходить цитування за рамки необхідного для досягнення інформаційної мети; врахувати, що цитування може бути здійснено, зокрема, й шляхом гіперпосилання на твір. ●

Список використаних джерел / List of references

1. *Spiegel Online GmbH v. Фолькера Бека C-516/17. ECLI: EU: C: 2019: 625. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216543&pageIndex=0&doclang=EN>.*
2. *Funke Medien NRW GmbH v. Bundesrepublik Deutschland C-469/17. ECLI: EC: C: 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2017:382:TO>.*
3. *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck. URL: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=107380&pos=0&anz=1>.*
4. *Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/urhg/>.*
5. *Рішення Європейського суду з прав людини. Судова справа «Газета «Україна-центр» проти України. Заява № 16695/04 від 15 липня 2010 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_594#Text.*
6. *Директива ЄС 2001/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві (Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society) OJL 167, 22.6.2001, p. 10–19.*
7. *Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas v. Ralf Hütter, Florian Schneider Esleben Case C 476/17 29 July 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62017CJ0476&from=EN>.*
8. *Хартія основоположних прав Європейського Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.*

1. *Spiegel Online GmbH v. Folker Beka S-516/17. ECLI: EU: C: 2019: 625. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216543&pageIndex=0&doclang=EN>.*
2. *Funke Medien NRW GmbH v. Bundesrepublik Deutschland C-469/17. ECLI: YeS: C: 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2017:382:TO>.*
3. *Spiegel Online GmbH v. Volker Beck. URL: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=107380&pos=0&anz=1>.*
4. *Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/urhg/>.*
5. *Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny. Sudova sprava «Hazeta «Ukraina-tsentr» proty Ukrainy. Zaiava № 16695/04 vid 15 lypnia 2010 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_594#Text.*

6. *Dyrektyva YeS 2001/29/IeS Yevropeiskoho parlamentu ta Rady vid 22 travnia 2001 roku pro harmonizatsiiu pevnykh aspektiv avtorskoho prava ta sumizhnykh prav u informatsiinomu suspilstvi (Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society) OJL 167, 22.6.2001, p. 10–19.*
7. *Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas v. Ralf Hütter, Florian Schneider Esleben Case C 476/17 29 July 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62017CJ0476&from=EN>.*
8. *Khartiia osnovopolozhnykh prav Yevropeiskoho Soiuzu. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.*

Надійшла до редакції 18.06.2021 року

Троцька В. Авторское право и основные права на свободу информации, прессы: судебная практика ЕС. В статье рассмотрены вопросы практического применения норм законодательства, находящихся на пересечении двух прав: авторского права и права на свободу информации, прессы. Осуществлен анализ судебных решений дел Spiegel Online GmbH v. Volker Bes и других дел, которые рассматривались судами Германии, а также Европейским судом (решение от 29 июля 2019 г.). Подробно исследованы разъяснения суда по применению норм европейского и немецкого законодательства об авторском праве в части исключений и ограничений этих прав в информационных целях. Проанализированы рекомендации Европейского суда о допустимости свободного цитирования с помощью гиперссылок. Проведено сравнение норм европейского, немецкого и украинского законодательства в сфере авторского права в контексте ограничений имущественных авторских прав, направленных на недопущение создания барьеров в свободе информации, предоставляемой СМИ.

Ключевые слова: авторское право, свобода информации, СМИ, исключения и ограничения прав, свободное использование произведений в информационных целях, цитирование, гиперссылки

Trotska V. Out-of-court settlement of disputes in accordance with European copyright and related rights in the Digital Single Market. The article is devoted to the study of the norms of Directive 2019/790 of the European Parliament and of the Council on copyright and related rights in the Digital Single Market, and Guidance on Article 17 of Directive 2019/790 on Copyright in the Digital Single Market.

The purpose of this article is to conduct a legal analysis of the EU Directive and Guidance, and determine the features of protection of copyright and related rights through out-of-court settlement of disputes, in the new realities of digital market development, and the feasibility of taking into account the relevant norms in the legislation of Ukraine.

Article 17 of this EU Directive and the provisions of the reference, are analysed in details.

Rights and obligations of all participants in legal relations arising in the digital environment are considered: right holders, users, online content-sharing service providers (hereinafter — providers).

The definition of the new term «online content-sharing service providers», proposed in the EU Directive, has been explored. It is stated that providers have the right to provide access to legal content, uploaded by users. At the same time, they are obliged to act on the basis of the permission received from the right holders, do not affect on users who are using the online content-sharing services in order to legal up-

load and access to information, to prevent the availability of unauthorized content, uploaded by users.

In the article explores the norms about out-of-court mechanisms of compensation for damage and the settlement of disputes. Its advantages are defined. The disadvantages that may arise in the practical application of the norms are indicated.

In particular, in the Article 17 of the EU Directive and the Guidance do not provide a clear answer to certain questions, such as: the status of the person who will have the authority to resolve the relevant disputes; what will be the decisions made by such a person; the procedure, amount and terms of compensation for damages; cross-border application of decisions.

A comparison is made between the norms of the legislation of Ukraine on copyright and related rights and the relevant norms of European legislation. It is noted that in the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights" there is a procedure for termination of infringements of copyright and related rights on the Internet by providers. Out-of-court settlement of disputes is not provided for, but it is not prohibited. The provider restores access to the object if the right holder has not provided him with confirmation of the opening of legal proceedings to protect his rights to the object of copyright and (or) related rights in respect of which the application for termination of the violation was filed.

Unlike the provisions of the Law, according to Art. 17 (9) of the EU Directive and the Guidance, the user can appeal the decision of the provider to block, delete content. Access to content can be restored on the basis of out-of-court settlement of the dispute, i.e. without going to court.

It is concluded that these European standards are noteworthy and need further study in the context of the application of out-of-court mechanisms of the settlement of disputes that arise between rightsholders, users and providers in the digital environment.

Keywords: copyright, providers, rightsholders, users, content, downloads, interactive access, out-of-court settlement of disputes